

MÜMİNLER ARASINDA İLİŞKİLERİN TEMELİ

مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ
مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ
الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى

Meselü'l-mü'mini fî tevâddihim ve terâhumihim ve teâtufihim meselü'l-cesedi, izâ'stekâ minhü udvün tedâ'â lehû sâiru'l-cesedi bi's-seheri ve'l-hummâ.

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ravahu Ahmed b. Hanbel, Müslim, an ibn Nuaym Nu'mân b. Beşîr r.a. Bu hadîs-i şerîf kaç derstir okuyorsak da daha kaç ders okunsa da bitmeyeceği gibi geniş bir manayı taşıyor. Onun için bu dersimizde de yine bu hadîs-i şerîften bahsedeceğiz.

a. Müminin Ahlâkı ve Amelleri Üzerine

Bu hadîsler o kadar mühim ki, her Müslümanın cebinde, göğsünde bulunması lazım. İçine işlemesi lazım. Müminin nasıl olduğunu içinin bilmesi lazım. Bu, elhamdülillah hepimize müminiz. Müminiz,

mümin derler. Müminiz de elhamdülillah, onu da şüphemizde yok. Fakat müminin tabakaları var. Alt tabaka, üst tabaka, orta tabaka. Alt tabakada kalmak tabi hiçbir zaman doğru bir şey değildir. Ya ortaya çıkmak, ya daha üste atlayabilmek lazımdır. Şimdi buradaki bahsedilen sevgi, acıma ve ihsan huyları insanda iki çeşittir. Birisi anadan doğma, hilkat itibariyle bu seciyeler kendisine verilmiş olabilir. Bir de kendisindeki bu huyları görüp, beğenip, okuyup, dinleyip, ona doğru adımlar atarak yükselmeye çalışan insanlar da olabilir. Binaenaleyh, mesela İbrahim aleyhisselam, bu tabi peygamber olmak dolayısıyla, sevgiyi, ahlâkı, tabii alt tarafından verilmiş kazanma suretiyle değil. Hakkın verdiği lütufla. Hatemi-i Tai derler, bir adam, çok cömert. Bu da tabiatının icabı cömert. Öğrenmek suretiyle, bilmek suretiyle değil de tabiatı öyle onun. Yaratılış itibariyle öyle yaratılmış. Bu o kadar makbul değildir derler bazılarınca.

Mesela bir insan bahildir. Bahil olduğu vakitte bak buhlünü yenip de buhlünü yenip de ne zaman ki sıhhat derecesine ulaşırsa, cömertlik derecesine ulaşırsa makbul olan

budur derler. Büyüklük bunda. Düşmanını yendi, zafere ulaştı. Bahıllık onun bir düşmanıydı, onu yendi. Onu yenebilmekle, zafer kazanmak büyük bir muvaffakiyet. Onun için bunun derecesi ötekinin derecesinden yüksektir. Neden?

Çok uğraşma var orada. Az uğraşmayla olmuyor bu iş. Şimdi Kıbrıs'a çıkan askerin, buradaki yerli adamları atıp da orada durması kolay bir iş mi? Ne kadar zorsa, bu ondan daha zor. Bu, çünkü karşında adam var senin, o adama karşı sen de elinde silahın, topun, tüfengin bir şey var, dövüşeceksin. Fakat burada karşında adam yok senin. İçinde saklı olan bir meziyet. O meziyeti yenecek, o kötülüğü yenecek, oraya iyi bir meziyet koyacaksın. Onu koyabilmek de kolay bir şey değil. Korkak bir adam. O korkaklığını yenip de cesur bir adam olabilmek kolay bir şey değil. Ama öteki zaten cesur olarak yaratılmış. Eh onun kazancı yok. Hilkatene yaratılmış o. Allah ona vermiş.

Binaenaleyh şimdi buradaki sevgi, sevişmek, müminlerin birbiriyle sevişmesi. Tabi bu bazı insanlar da cibilli diyorlar, seciye

diyorlar. Tabiatta vardır, birbirini sever insanlar. Bazısında da yoktur. Yoktur ama lazımdır diyerekten bu da müslümanların birbirini sevmesine lazım olan şeyi, malzemeyi kendinde toplamaya çalışıyor.

Geçen derste adaletin bahsinde sekiz kuyu zikredildi. Adalet sekiz kuyuda kendini gösterir. Bunun birisi ibadet diyor. Şimdi, sevgi cingende de var. Cingenler de birbirini sever, sevenler. Birbirini sevenler olur, cingenler için cingen olmaktan birbirini sevmesine mani olmaz. Cingen kıyameti koptu muydu bütün cingenler bir araya toplanır.

Bizim bir köy var, etrafına cingenler gelmişler, konmuşlar. Köy delikanlıları demişler ki, yahu işte buraların berbat yüzü bu adamdır, kovalım buradan. Delikanlıların birisi çıkmış, ben gider kovarım onları demiş. Güzel bir sopa yemiş gelmiş. Ötekisi sen beceremedin, ben yaparım demiş, o da güzel bir sopa yemiş gelmiş. Adını maskara koymuşlar köyün. Hepsi birer sopa yemişler.

Niçin?

Hep ayrı ayrı gitmişler. Toptan gitselerdi kovarlardı tabii onları. Ama toptan

gitmediklerinden dolayı topluların sopasını yediler. O Şimdi, bu güzel bir misal de olabilir insanlara. Şimdi ibadet, cingende yok. Cingenin ibadet etmesini bilmez. Var bazılarında ibadet i lerinde nadirattandır o. Dönüyor, imanı Cenab-ı Hak nasip ediyor, namaza gelir, hacca gider, oruç tutar, bazıları böyle var. Fakat umumiyet itibariyle cingende ibadet yoktur. KızılbaŐ kılıyor gibi bir Şey.

Binaenaleyh Müslümanın adaletinin en evvela ibadette bilemesi lazım. Şimdi ibadette tabi bizim adalet  rs  olacak ya, bir var ki boyunca kendisini ibadete verir. Boyuna ibadete verir. Gece gündüz ibadet. E vücut ev ister, yeme ister, giyme ister, her Şeyi ister. Çoluk  ocuk nafaka ister. E sen kendini camiye verir de ibadetten ayrılmazsan buna ifrat diyorlar. Bu adaletten çıktı yani. Bu adil bir ibadet değil. Adil ibadette hem kendi nefsin, çoluk çocuğunun nefsi, ailenin nefsi, hep bunlar cemiyetin ihtiyaçları, hep insanın üzerinde toplanmıŐ. Bunları sen unutur, bırakır da Allah'a ibadet edeceğim diye uėraŐırsan adaletten çıkmış olursun. İyi güzel ibadetler, sevap kazanırsın ama adalet Őeysinden çıkmış

olursun. İfrad. Bir de var ki, ibadet zamanları vaktiyle camiye gelmez. Bazısını kaçıır, bazısını işte gece kaza eder, etmez, şöyle böyle. Buna da tefrit diyorlar. Bu da makbul değil. Ya, ikisi ortasında, itidal. Ezan okundu, dükkânın önüne perdesini çeker. Zaten abdestler evvelden alınmış, hazır. Hemen gelir, namaza uyar. Namazını kılar, gider gene işcahızına. Bu birincisi, adalet ibadette. Bu tabi uzun mesele.

İkincisi sadakat. Kardeşlikte ve dostlukta sadakat. Sen dost musun, dostun mu senin? Sadakat ne kadar bu dostluğunda senin mevcut, onu bilmek lazım. Dostlarını sevmekte doğru olmak. Dostları için bütün menfaatleri ihtimam etmek. Dikkat ediyoruz. Ne var dostluğuma, ne lazım? Dostuma ne lazım? O menfaatlerin hepsini sadakatle kendisi ifa etmekte gayret gösteriyor. Bu sadakat, yani sözü doğru söylemek de değil. Sıdık, doğru söz söylemek. Fakat sadakat, Müslümanların, müminlerin ihtiyaçlarına göre dostluğunu göstermek. Dostluğunu göstermek. Dostluğun da doğru olduğunu göstermek.

Üçüncüsü, ülfet. Ülfet, çok mühim bir şey. İnsanların birbirlerine yardımda ve tedbir-i maişette müttefik olması. İnsanların birbirlerine yardımda ve tedbir-i maişette müttefik olmaları. El birliği. O onun kunu kapmak, öteki onun kunu kapmak değil. Birbirlerine o kadar yardım ediyorlar ki, o para kazanamadı, ben alışverişimi yaptım, hadi sen şimdi ondan al.

O Fatih Sultan'ın İstanbul'u fethetmezden evvel esnafı böyle bir tecrübe etmiş, birisinden şeker, kahve, yağ, bal, tuz istemiş. O, efendim bunların hepsini biz sana veremeyiz, demişler.

Neden?

E benim kazancım var, kazandığım şeker aldım, işte yetti. Git pirinci de ondan al. Ötekinden pirinci aldıktan sonra yağı da filandan al. Hepsini benden alma. Birbirlerine ittifak var, yardım var. Hepsini elinden kapmak için müşteriye buldum ya, hepsini ben alayım artık, yapmazlarmış. Bak, bugünkünün ile o günün arasında ne büyük yıkıntı mı var, ne var bilmem artık. Bu tedbirin en güzel neticesi siyasette belli eder diyor. Siyasete de ittifak ederler. Ayrılık olmaz. Benim düşüncem bu,

ötekiler benim düşüncem bu, yok. Herkes bir düşünce üzerine el birliği yapar. Çünkü maişette de birleşiyorlar. Her şerde birleşiyorlar. Siyasette de birleşirler. Ayrılık olmaz aralarında. Bu mikyasül ahlâkın sözü bunlar.

Birisi de mükâfat. Ha sıla-i rahim. Dördüncüsü sıla-i rahim. Herkes akraba-u taallukatını, akraba-u taallukatını ziyarette ve onların ihtiyaçlarına yardımda el birliği yaparlar. Bırakmaz da eşini akrabasını muhtaç bir durumda, akrabasını muhtaç bir durumda bırakmaz. Onların seviyesine ya kendi de iner, ya onları da kendi seviyesine çıkarmaya çalışır.

Mükâfat. Beşincisi, mükâfat. Adalet. Mükâfat, Bir ikram yapar birisi. Bir kahve mi içer misin, der. Bir kahve içerir sana. Senin de ona bir kahve içirmen lazım. Hatta senin ona iki kahve içirmen lazım. Bir misal yani. Bir ekmek yediriyor. Sen ona elinden geliyorsa bir yedir de karşılık. Bir yedirdikten sonra bir fazla daha yedirirsen mükâfat buna diyorlar. Her türlü ikramın karşısında ikram edilmesi lazım. İkram olayım da hep bana ikram olunsun. Ben de vaabeste olayım. Uzak olayım ona

ikramlardan, başkalarına ikramlardan. Bu mükâfat olmaz. Buna bir misal olarak bizim Bursa'mızın bir hatibi vardı. Allah rahmet eylesin. Bursa'mıza da Erzurum'dan bir âlim gelmiş. Meşhur bir âlim. Bu, Bursa'mızın hatibi olan, vaizi olan, aynı zamanda tüccar olan, efendi pirinç, yağ, peynir vs. koymuş kabına götürmüş bu Erzurum'dan gelen Hocaefendi'ye ikram olsun diyerekten, efendim demiş, Bursa'mızın mahsulüdür, lütfen kabulünü rica ederim diyerekten, bir takım güzel laflarla, o Hocaefendi, avv evladım demiş, biz bunu alamayız. Neden efendim?

Bunun karşılığını vermek lazım evladım. Aman efendim, biz sizden bir şey istemeyiz ki. Yok, evladım, olmaz. Bunun karşılığını vermek de bize borç olur. Bizim de bunun karşılığını verecek kudretimiz yok. Binaenaleyh alamayız bunu. Ne kadar rica etmiş, bilmem neler etmiş. Olmamış. Efendim, bir duanız kâfi değil mi sizin? Biz sizden başka bir şey dilemeyiz. Ooo evladım, bu ağız da bizde yok ya. O ağızda bizde yok ya, sen çok bu işte gaflet ediyorsun. Mükâfat bir müminin vazifesi. Hani kadınların bir tabiri vardı, sizde yiyelim içelim bizde

oynayalım. Yiyelim içelim bizde de oynayalım. Olmaz ki. Sizde yiyelim içelim bizde de yiyelim içelim. Bizde yiyip içemiyorsak bu mükâfat olmaz. Adalet burada karşılıklı denk olması lazım. Ne kadar mühim bir ders.

Hüsnü şirket. yedincisi, e tabi bu iki el birbiriyle tutuşursa iyi oluyor. Tek oluşu olmuyor. Biz iş yapacağımızda yardımına muhtacız. Seninle bir ortaklık yapalım biz. Yapalım. Ne yapacağız?

Bal alacağız, satacağız, kazanacağız, ortak yarı yara bölüşeceğiz. Peki. Bunda hüsn-i iştirak, katiyen kazancımız neden ibaret oldu onu eksiksiz bölüşmek. Ben çok çalıştım ama ya gittim köylerden topladım da getirdim de şunu yaptım da bunu yaptım da çoğunu ben alayım da azını sana vereyim, bu olmaz. Hüsn-i iştirak, güzel bir ortaklık. Hatta güzel ortaklıkta güzel mesele aklıma geldi. İki kişi böyle ortaklaşa iş yapmışlar. Birisi yaşlıymış, birisi de gençmiş. Yaşlı demiş ki bu gencin ihtiyacı çoktur. Evlenecek, çoluk çocuk sahibi olacak. Ev bark sahibi olacak. Ben hissemden ona gizli gizli karıştırırmış. O çoğu onun olsun diyerekten. Genç de demiş ki bu ihtiyardır çalışamaz

bundan sonra artık. Binaenaleyh ben daha gencim. Benim kazancım, ümitlerim daha çok. O da kendi hissesinden, onun hissesine uyuyorken karıştırmış. Neden?

İkisinin de bak birbirlerine niyetlerine kadar hoş. İşte iştirakin mükâfatı.

Hüsnü kada. Adaletten de güzel. İnsanlar tabi hep bir seviyede olmuyor. Olmayınca bazısının ihtiyacı oluyor. Birader efendi, benim beş bin liraya, on bin liraya bir ihtiyacım var, başım sıkıldı. Lütfeder misin, diyor. Peki diyor, bir ay müsaadeyi sana veririm diyor. Veriyor parayı, alabilmek için artık kavga mı edersiniz, mahkemelerde mi boğuşursunuz, nasıl olur Allah bilir. Bunu hüsn-ü kada hiç günü geldi mi diye ne yapıp yapıp götürüp sahibine teslim etmektir.

Sekizincisi de tevettüt. Yalnız bu hukuk böyle borcu vermekle değil de bütün haklara böyle riayette. Bütün haklara riayette, hüsn-ü kaza buna diyorlar. Eda-i hukuk. Bütün hakları eda etmek. Sekizincisi olan meveddet, herkesin dostluğunu arzu etmek. Herkesin dostluğunu arzu ve talep. Herkesle iyi geçinmek, herkesi sevmek, herkesin de onu

sevmesi. Evet, burada oluyor. İnsanların da bu insanı sevmesi, herkesin muhabbetini kazanması, buna mütevakıftır. Şimdi, insanlar birbirini sevmekte böyle yarış ederken, bugünün insanı birbirinin aleyhinde elinden ne geliyorsa, mecmu adamı gazetesinde mi, sair şeylerinde mi, gücü nasıl yetiyorsa, bu adam şu kadar fenadır, bu kadar fenadır diyebilecek cesareti bile elinde var. Bunun Müslümanlığı ile bunun Müslümanlığı ile Müslümanlığı himaye edip de dostluk eden adamın arasındaki farkı bulmak mümkün mü?

O da Müslüman diyor, ben de Müslümanım diyor. Fakat Müslüman kardeşini yerip yıkmakta, cemiyet içerisine perişan bir hale sokmakta, onu berbat bir hale getirmekte ne kadar yalanı, iftirası varsa hepsini seferber ediyor. Ben de Müslümanım diyor netice itibariyle. Öteki de dostluğunun iktizası, dost, dostunda hata görmez. Dost, dostunda hata görmez. Dost, dostunda hata görüyorsa, o dostluk, dostluk değildir. Sadakat dedi başta. Dost, dostunda hata görmez. Dost, dostunda hata görüyorsa, aynası bozuk. Kendisinde bozukluk var. Çünkü *"el-mü'minü mir'âtü'l-*

mü'mini." Birbirinin aynası. Karşısındaki aynaya bakıyorsun ki pis. O pislik senden gitti. Aynaya bakınca kimi görür insan? Kendini görür değil mi? Kendi halin inkiyaz ediyor ona. Sen zannediyorsun ki o. O değil, sen aziz kardeş. Mümin denilen insan, dostunun ayıbını örten adama derler. Dostunun ayıbını açan adamın, müminlikteki nasibine ne kadar olduğunu Allah bilir artık.

Onun için muhabbeti dörde bölmüşler. Diyor ki, meveddet denilen muhabbet, dörde bölünmüş. Birisi, ana ve babaya olan muhabbet-i tabiiyye. Tabi doğduk, bize baktı, büyüttü, yetiştirdi. Ona karşı sevgi, vazifemiz. İnsanlığın da vazifesi, İslamiyet'in de vazifesi. Evvela, anaya babaya sevgimiz olacak. Bir insanın ki anası da babasına sevgisi yoktur, onun ne dosta sevgisi olur, ne Allah'a sevgisi olur. İkincisi, sohbetine muvaffak olduğumuz, tanıştığımız insanlar var ki, mesela Hz. Ali Efendimizi görmedik de, bilmeyiz de. Ama kitaplarda eserini okuyoruz. Ha, peygamberin damadıymış, şöyle güzelmiş, böyle güzelmiş, şöyle çalışmış, böyle çalışmış, Hz. Ebû Bekir böyleymiş, Hz. Osman, içimizde bir sevgi var

oraya ya, ama bin sene evvel dünyaya gelmişler, görmedik kendilerini. Görmediğimiz halde, onların kitaplarından, vesairelerinden, onların güzelliklerini öğrenerek içimizden onlara bir muhabbet hâsıl oluyor. İşte bu da ikinci, ülfet ve muhabbetle has olan bir muhabbet oluyor. Üçüncüsü, gariplere muhabbet. Diyorlar ki, falan yerde bir hasta var. Parası pulu da yok, garip adam. Evi barkı da yok. İçimizden bir acı doğuyor. Ha bu acı dolayısıyla onun yardımına koşuyoruz. Ona muhabbet ediyoruz içimizden, onun yardımına koşuyoruz. Dördüncüsü de efrad-ı ailesi, zevciye diyorlar işte. Hanımıyla, çocuklarıyla olan muhabbet. Hüsnü imtızal. Eve girersen tatlı dil güler yüzle. Evden çıkarsan tatlı dille güler yüzle. Ooo ne güzel olur o evin hali. Eğer eve gittiğin vakitte onun suratı asık, senin de suratı asıksa o ev olur adama cehennem. Nerede kalacak bu muhabbet? Cehennem. Bu muhabbetlerin sonu Allah'a muhabbete bağlıdır. Çünkü ananın babanın kıymetini biliyorsun. Ben bunlardan dünyaya geldim, bak bana bu kadar da eziyet ettiler ama beni kim yarattı?

Anam babam yaratamadı ki beni. Yaratan kimdi beni? Bu ruhu bana veren kimdi? Bana bu aklı zekâyı veren kimdi? Bana bu kuvvayı, kuvvalar diyorlar, çeşit kuvvetleri verenler kim? Allah.

Öyleyse sevginin asıl kime doğması lazım? Allah'a doğması lazım. E bunu öğreten var kim?

Resûlullah. Öyleyse Resûlullah'a da bir sevgi lazım ki, bana, anama bunu öğretiyor. Allah'ın Peygamberimize öğrettiği gibi. Allah'ını da öğretiyor. Kitabını öğretiyor. Öyleyse ona da muhabbet vacip oluyor insanlara.

Onun için;

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ¹

Ve men yü'tillâhe ve'r-rasûle.

Allah ve Resûlüne itaat. Ondan dolayı diyor ki ne var?

Estauzubillah:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ²

¹ Nisâ Suresi, 69.

² Âl-i İmrân Sures, 31.

Kul in küntüm tuhibbûnallâhe.

Eğer siz Allah'ı seviyorum dediğinizde sadıksanız, biz Allah'ı seviyorum dediğinizde sadıksanız, *fettebi'ûnî* uyun bakalım bana. Ne zaman ki bana uyarsınız, o zaman muhabbetinize sadakatiniz meydana çıkar. Demek ki bizim muhabbet, meveddet dediğimiz o sevgi, Peygamber sallallahu aleyhi ve selleme uymaklığın neticesidir. Peygamber sallallahu aleyhi ve selleme uyamadıkça, O'na tabi olmadıkça, O'nun süneni seniyyesini icra edemedikçe, laflar boşa gider. O'na gider, *fettebi'ûnî*. Bana uyar, *yuhbibkumullâh*. Arkasında da Allah'ın sevgisi de sana gelir. Sen Allah'ı seviyorum diyorsun ama bana uyamadıkça Allah'ın sevgisi sana gelmez. Allah'ın sevgisi sana gelmedikçe de sen Allah'ı sevemezsin. Allah'ı sevmemiz, Allah'tan bize gelecek sevgiye bağlıdır, o da Peygamberimize, itaate bağlıdır.

Binaenaleyh, *meselü'l-mü'mini fî tevâddihim*. Müminlerin birbirlerini sevmelerindeki bu misal ve *terâhumihim*, birbirlerini acımada, *Misal* ve *teâtufihim*, birbirlerine ihsanda misal, *meselü'l-cesed*. İşte

cesettir ortada. Cesedimizdir ortada yani. Bundan ibret alabilen insan alır ibretini. Başka yere gitmeye lüzum yok. Bakalım kendimiz ne âlemdeyiz. Nasıl ki gözümüz ağrırsa, dişimiz ağrırsa, bütün vücudumuz rahatsız oluyor da bir Müslüman kardeş ızdırap içerisinde kıvrandığı vakitte biz ondan hisse kapamıyorsak, ona acıyamıyorsak Müslüman da çok geri kalmış bir insanız. Bunun en güzel misali, dişimizi doktora gidiyoruz, dişim ağrıyor doktora gidiyoruz, oraya bir iğne vuruyor, dişimizi güzelce alıyor, haberimiz bile olmuyor. Hani acıydı diye canımız hiç acımadı. Neden?

Oraya giren bir morfin, hissimizi iptal etti, adamcağız da güzelce dişimizi aldı, elimize koydu. İşte bu hissin iptalidir ki, müminlerin birbirinden ayrılmaları. His iptal edilmiş, manevi his. Mümin birbirini sevememesi, birbirlerine olan ülfet, muhabbetlerin kaybolması, bu manevi irtibatın bozulması.

Allah kusurumuzu affetsin. Allah yolundan, Peygamber yolundan ayrılınca o zaman morfin çok çabuk tesir eder.

b. Mü'minin Misalleri

Onun için, *Meselü'l-mü'min*. Mü'minlerin misali, *fî tevâddihim* birbirlerini sevmeye. *Ve terâhumihim*, birbirlerine merhamette ve *teâtufihim*, birbirlerine ikram ihsanda. Ama bir de var ki şimdi mesela Allah göstermesin. Kıbrıs'ta şimdi dövüş oluyor. O dövüş esnasında tabi herkes can cana baş başa mesela orada kendini kurtarmaya çalışacak yahut nasıl vazifeleri varsa o vazifeleri yapmaya çalışacak. Orada artık başka şey düşünülmez. Orada birbirlerine yardım mecburidir. Bu başka. Bu bunun içine girmez. Orada mecburiyet var. Etmezsen gideceksin sende helake. Onun için birbirine sarılacaksın ki, şuraya atlayalım diyerekten. Sarılamazsan ne sen atlayabilirsin, ne ben atlayabilirim. Düşman da bizim canımızı okur. Orada bir mecburiyet var. Bu mecburiyetle değil bu. Kendiliğinden, içinden böyle sevinçle gelecek. Onu sevmek. Nasıl ki Peygamberimizi seviyoruz. Ebû Bekir Sıddık Hazretlerini seviyoruz. Hazreti Ömer'ül Faruk adaletinden dolayı seviyoruz. Osman-ı Zinnureyn'i Efendimiz'in damadıdır diye

seviyoruz. Ali el- Mürteza'yı Peygamberimiz'in damadıdır, amcasının çocuğudur diyerekten seviyoruz. Kızları, karıları, çocukları da böyle. Hepsini de seviyoruz. Bu sevgi, neden geliyor?

İçimizden geliyor. Nedir onu getiren?

İmanımız. Bu iman dolayısıyla olan sevgi ne ise, birbirimize olan sevginin de aynı şekilde tezahür etmesi lazım. Bu tezahüratı gösteremiyorsak bakın şimdi bu geçen dersteki bir şeyden.

مَثَلُ الْمُؤْمِنِ إِذَا لَقِيَ الْمُؤْمِنَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ كَمَثَلِ
الْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا

*Meselü'l-mü'mini izâ lekiye'l-mü'mine
feselleme aleyhi kemeseli'l-bünyâni yeşüddü
ba'duhû ba'dan.*

Revaihu'l-Hatib, an Ebi Musa'dan rivayetinde müminin bir misalini veriyor Cenab-ı Peygamber yine. Birbirine karşılaştık. Karşı karşıya geldi iki Müslüman, iki mümin. *Feselleme aleyhi*, esselamu aleykum dedi birisi. Evvel veren efdaldır. Evvel kim verirse selamı evvel vermiştir. Selamı almak farzdır amma sünnet farzdan efdaldır. Çünkü onun

selamı alması, senin selam vermen sebep oluyor. Onun için buradaki sünnetin sevabı onun farzından efdal oluyor. Binaenaleyh selamı verdi. Bu selam verişiyile iki Müslümanın misali, *kemeseli'l-bünyân*, bir binaya benzer ki, *yeşüddü ba'duhû ba'dan*, nasıl o taşlar birbirinden kenetleniyor da binayı teşkil ediyorsa, Müslümanlar da böyle birleşince o bina şeklinde olurlar. Yıkılmaz. Bak birbirine bağlı taşlar, minareler bak kaç yüz seneden beri durur. Neden?

Taşlar birbirine kenetlenmiş, bir de demirle çemberlenmiş dururlar. O kadar rüzgârlar olur, fırtınalar olur, hareketler olurken yine o orada durur. Camilerimiz de öyle elhamdulillah. Binaenaleyh Müminin de tıpkı böyle olması lazım. Mümin bazen ekin tarlasına benzetilmiş. Rüzgâr gelir, yatırır böyle. Yatar ama yine kalkar dirilir. Bir şey olmaz ona. Yatmasıyla o ölmemiştir. Rüzgâr yatırmıştır onu. Rüzgâr bitince yine dirilir. Yahut yağmurlardan böyle yatar, sonra yine kalkar dirilir.

Binaenaleyh müminin misali, *kemeseli'l-bünyâni yeşüddü ba'duhû ba'dan*. Binanın

taşlarının birbirine nasıl bağlaması lazımsa, bu demek, bina taşları birbirine nasıl bağlanmak lazımsa, şakulinde konulmazsa taşlar, bina yükselince devrilir yine. Onu denk olarak sen gayet güzel suretle ustavari yaparsan o bina sağlam olur. Harcı da güzel konulduysa. E Müslüman'ın da tıpkı böyle olması. Birbirine böyle sarılması lazım. Böyle sarılırsanız imanınız, o muhkem binalar gibi yıkılmaz. *Bunyânun mersûs* diyor. Yıkılmaz bir kal'a haline gelir. Müslümanlar. Nereden?

Fi tevaddihi. Sevişmede. İsa aleyhisselam cemaatine sormuş, siz demiş gece uyuyorken kardeşlerinizi baktınız ki üstleri açılmış. Kış günü yatıyorlar, üstleri de açılmış. Ne yaparsınız demiş. Demişler ki örteriz. Yok demiş. Öyle yapmıyorsunuz. Daha açılan üstü daha fazla açıp avretlerinin de meydana çıkmasına sebep oluyorsunuz. Hayır efendim, neden? Demiş, kardeşinin ayıbını meydana koymak, üstünü açmaktan daha beter. Üstünü açarsa üşür, sabahleyin de bir hap alır ısınır gider. Fakat ayıbı, namusunun pâyimal oluşunu ödemenin imkânı yok aziz kardeş. Sen bir kardeşinde ayıp görüyorsan, kendinde kim bilir

kaç tanesi var. Bir kere onu ört kendinde bakalım, çıkart, benim ne kadar hatalarım var?

Bana bir tanesini söyleseler nasıl üzülürüm ben. Ben nasıl üzülürsem de o da öyle üzülecek. Orada on paralık bir fayda için o kardeşi bile namusunu şerefini ihlal eder der ki de bir sürü yalanları da. Mühim. Birbirlerine acıma. Bu da muhabbetin icabıdır tabii. Birbirlerine acıma. İnsan anasına acır, babasına acır, kardeşine acır, dostuna acır, hayvanata acır, fakat şimdi burada çok bir büyük şey var, ders var ki, bu memlekette Ermeni var, Rum var, Yahudi var, efendim, Süryani var, çeşit milletler var, şeytana tapanlar var, çeşit. Ne yapalım?

Bunlarda Allahu Teala'nın bilemediğimiz birçok hikmetleri vardır ki muhtelif yaratmış. Bizi melekler gibi bir çeşit yaratırdı da bizi. Ne günah işlerdik, ne fenalık yapardık, Melek gibi gibi. Ama bundan kim bilir ne hikmetler var. Gücümüz ayrı, bilgimiz ayrı, kuvvetimiz ayrı, hepsi ayrı. Bunlarda da Cenab-ı Hakk'ın çeşitli hikmetleri var. Şimdi memleketimizde bir sürü Yahudi varken hiçbir Yahudi'nin kapını çalıp da bir dilim ekmek istediğini gördün mü sen? Bu

memlekette oturuyor işte, bir Yahudi gelip de bizim dükkânımıza veyahut evimize ben bugün açım bana bir parça yardım edin dediğini görüyor muyuz? Bu hepimizin gözü önünde. Ne Ermenisin de görüyoruz, ne Yahudisin de görüyoruz, ne de Rumunda görüyoruz. Ama bizim Müslümana gelince, bıkılacak derecede birbirini takip eder böyle. Her köşe başında bir tane muhtaç. Bu bizim birbirimize bağımızın kopuşundan ibaret. Kopulmuşluğun alameti yani. Bağımız kopmuş, onun alameti dağılıp perişan olmuşuz böyle. Ne zaman ki bu bina gibi böyle sıkı sıkı sarılsaydık, bunun içinde ufacık kum parçaları da var. Ama o bak, ne güzel duruyor. Kocamanı da var. Ama ne güzel duruyor. Bir kere olup bozuldu mu, gümbürtüye gitti miydi, ondan sonra felaketi sen seyret. Bunlardan ders almamız lazım gelirken, işte yine alamamak da fena. Bu meveddet dedikleri sevgi, netice âşkî doğuruyor. Bu sevgi, ışk diyorlar bunun adına. Bu ışk, muhabbetin ifrat derecesinde, fazla muhabbetin neticesinde doğuyor. Hiç kolay, kolay bir şey değildir. Muhabbetin artık fazla derecesine sahibi tahammül edemiyor, içinden

gelen hararete, ondan dolayı gayr-i ihtiyari hareketler yapıyor. Gayr-i ihtiyari istemeyerek bazı hareketlerinden geliyor ki, muhabbetinin fazlalığının alametidir o. Ki o da adaletten kaymış demektir. Muhabbetin fazlalığı insanı sarhoş eder. Sarhoş olunca da insan kendi yaptığının farkına da varmaz. Mesela o neydi? Enelhak diyen?

Hallâc-ı Mansûr. O muhabbetinin fazlalığından kendini kaybetti. Haberi yok kendinden. Enelhak dedi, ben de Allah'ım dedi. Ben de Hak'kım dedi. Neden?

Kendini kaybetti Allah'tan. Farkında değil kendisinin. İfrat derecesine vardırırmış muhabbetini. Kendisini ortadan çıkarıyor. Her şeyi Allah olarak öyle ağzından bunu. Bu ifrattan dolayı da kendisi ne oldu?

İdama mahkûm oldu. Yalan söylemedi. Söylediği yalan değil. Kendisi Allah'ın hak kuludur. Batıl kulundan değil. Ama öyleyken sözü şeriata muhaliftir diyerekten idama karar verildi öldü. Ne? İfrat. Muhabbetin ifrat derecesi. Bundan dolayı da sahibi mesul olmaz ama. Mesul olmaz.

Fekezâlik, işte bunun gibi, "*el-müminûne yelzimü aleyhim en yekûnû kenefsin vâhideh.*" Bütün müminlerin bir nefes gibi olması lazım. Bir can gibi olması lazım. Nefesten murad can. Bütün müminlerin altı yüz milyonunu, sekiz yüz milyonunu, hepsinin bir adam gibi olması lazım. Bir adam neyse, altı yüzü de, yedi yüzü de o adam olacak. Yani vücutta çok aza var ya, o çok azaları nasıl acıyı hep birden hissediyorlarsa, müminlerin de acıyı hissetmekte birbirlerine yardım etmekte, bak şimdi mesela çok yerlerden telgraflar geliyorlar, mektuplar geliyor, işte yardımımıza şunu yolluyoruz, yardımımıza bunu yolluyoruz, bir acımıza iştirak etmek suretiyle, eskiden beri bu müminlerin arasında olagelen şeylerdir. Fakat fertlerin de buna iştiraki lazım. Cemiyetler yapar, fertlerin de bunu yapması aynen lazımdır.

إِذَا أَصَابَ أَحَدُهُمْ مُصِيبَةٌ يَغْتَمُّ جَمِيعُهُمْ وَيَقْضُدُوا
إِذَا تَهَا

"*İzâ esâbe ehadühüm musîbetün yağtemmü cemî'uhüm.*" Birisine bir musibet isabet ettiği vakitte bütün müminler ona gam

ederler. Acınırlar, hüzn, keder duyarlar. Adam bana ne, demezler.

Daha "ve yaksudûne izâletehâ. Onun derdini gidermek için çalışırlar. Yalnız yanına para yetmez. Vah vah vah! Çok perişan bir haldeymiş. Allah yardım etsin oğlum. Olmaz öyle. Onun izâlesine çalışacak, onun derdi ne ise, onun derdine. Nasıl doktor vücudun sıhhati için çalışıyor, elinden geleni yapıyorsa, maneviyatlı Müslümanlar da böylece birbirlerinin şeysi için çalışacaklar.

Allah cümlemizi bu hakiki müminlerin zümresine ilhak eylesin. Bu kolay bir şey değil kardeş. Bu Lâ İlâhe İllallâh'taki sadakate bağlı. Şimdi yukarıda sadakat geçti ya, müminler birbirlerine olan muhabbette sadakatlerini gösterecekler. Sarılacak birbirine. Oh, aman dostum diyecek. Bu dostluktaki sadakati göstermek, Lâ İlâhe İllallâh'taki sadakate bağlı. Eğer bu Lâ İlâhe İllallâh candan çıkıyorsa, o zaman sarılır. O zaman sarılır. Eğer bu Lâ İlâhe İllallâh dilden çıkıyorsa, bana ne der canım Allah'ım, Allah'ım bu kadar kulları var, ona da ben mi yapayım. Yasin okurken, Yasin'i görüyorsun, gavurlara dediler ki o zamanki

müşriklere, Kureyşlilere, Kureyş müşriklerine, ya bak bu fakirlere yardım edin, Allah dururken biz mi yardım edeceğiz dediler. Allah bize nasıl yardım ederse ona da verir dediler. Çektiler kendilerini. Olur mu bu? Bu Müslümanın sözü mü? Gavurun sözü bu. Bu müşrikleri bize Allah misal veriyor orda. Böyle birbirinize yardımda adam Allah ona da versin, ona da verir diye kendini daraya çekmek Müslümanın işi değil. Müslüman sarılacak ona da canı gibi. Canım elimiz kesilse Allah esirgeye, bir yanımıza bir yara olsa nasıl acınırız? Kardeşimiz de bu acıyı böyle hissetmekte. Onun için Lâ İlâhe İllallâh demesi kolay değil ha. Lâ İlâhe İllallâh demesi kolay değil. Lafı kolay. Ama manası itibariyle, onu düşünerekten 24 harften ibarettir. 12'si Lâ ilâhe illallâh var, 12'si de Muhammeden Rasûlullah da var. 24 saatte, var günde, bir Lâ ilâhe illallâh, 24 saatin günahlarını siler. Bu kadar büyük bir nimettir.

Bir Lâ İlâhe İllallâh'ın ağırlığını, dünyanın günahlarını bir teraziye koysan, bizim değil. Dünyanın günahlarını bir teraziye koysan, Lâ ilâhe illallâh'ı bir tarafa koysan, dünyanın günahları onu kaldıramaz. Bu kadar büyük bir

nimettir. Çünkü Allah kelâmıdır o. İmanın esasıdır o. Bizim değil o. Onun için onun şerefini, kıymetini bilmek bize düşer. Biz Lâ ilâhe illallâh diyoruz. Nasılsa, bak şimdi bu Lâ ilâhe illallâh.

Lâ şöyle gelir. İki çatallı. İllâhe illallâh. Onların birisini kaldırırsan mana olmaz. Mana olmaz. Mana bu 12 harfin bir araya gelmesiyle Lâ ilâhe illallâh olur. Lâ ilâhe illallâh nasıl bu 12'nin bir araya gelmesiyle, imanın tekemmülü de Muhammedu'r-Rasûlullah diye 24 harfin bir araya gelmesiyle olur. 24 tane harf var orada. O 24 harfin bir araya gelmesiyle iman artırılır. O imanda sadakat dolayısıyla müminler birbirini sever ve birbirine bağlanır. Bunun kökü, Lâ ilâhe illallâh'ı çok demek, çok söylemek ve bunun Cenab-ı Hak'tan Ya Rabbi, hakikati imana beni ulaştır demek. Onun için şurada diyor ki, hakikati imana insanlar ilişemedikçe, mümin-i kâmil olamazlar. Hakikati imana ilişemedikçe, hakikatte iman ne?

Can birliği, kan birliği, İslâm birliği, hep birlik. Bu hakikate erişemedikçe imanda kemâl bulması mümkün olmaz. Allah kusurlarımızı

affeylesin. Bunun arkasına geçelim bugün dersimiz.

Meselü'llezî bu kadar yeter inşallah. Ama bunun Cenab-ı Hak cümlemizin içine, bu laflarla olmuyor malum ya. Ne kadar bunu dinlemişsiniz senelerden beri. Bir kulağımızdan girer, öteki kulağımızdan da çıkar. Bu Behlül'ün lafı çok güzeldir. Nasıl kafaları toplamış böyle mezarlıklardan, dizelemiş evin etrafına, bu beş kuruşluk, on kuruşluk, elli kuruşluk, yüz kuruşluk, bin kuruşluk, kafa diye yazmış. Behlül de işte, nedir bunlar böyle? Bunun demiş kafasına bir taraftan girdi, bir taraftan çıktı, boş kafa demiş. Beş kuruş etmez bu bedava al istediğin kadar götür demiş. Allah o kafalardan etmesin kafalarımızı. Çok dinledik, hep boş.

c. İman ve Hakikate Ulaşmak

Şimdi bakınız.

مَثَلُ الَّذِي يَعْمَلُ السَّيِّئَاتِ ثُمَّ يَعْمَلُ الْحَسَنَاتِ
كَمَثَلِ رَجُلٍ عَلَيْهِ دِرْعٌ ضَيِّقَةٌ قَدْ خَنَقَتْهُ فَكُلَّمَا عَمِلَ
حَسَنَةً انْتَقَضَتْ حَلَقَةٌ ثُمَّ أُخْرَى حَتَّى يَخْرُجَ إِلَى
الْأَرْضِ

*Meselü'llezîne ya'melü's-seyyiâti sümme
ya'melü'l-hasenâti, kemeseli racülin aleyhi
dir'un dayyikatün kad hanekathü, feküllemâ
amile hasenete'n-ntekadat halkatün sümme
ührâ, hattâ yehrüce ile'l-erdi.*

Seyyiâtları teşbihte bir zırh ki, giymiş onu
insan fakat sıkıyor vücudunu. Günahlar arttıkça
o da sıkıyor mütemadiyen, hatta insanı
boğacak derecede. Fakat başlıyor insan amel-i
salih işlemeye, namazına, niyazına, ibadetine,
taatına, hayrına, hasenatına, o kopçalar
birbirinden söküle söküle söküle söküle, bir gün
bakıyorsun vücudundan düşüyor aşağıya, vücut
rahata kavuşuyor. Vücudun rahatı, yani
günahlar bir vücudu sıkan demir çembere
benzetilmiş. Onlardan kurtulmanın yegâne
çaresi, hasenat olduğu da bildirilirken,
hasenatlar işlenildikçe o demir çemberlerden
kurtulur, rahata erişirsin diyor.

مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَثَلُ الصَّائِمِ نَهَارَهُ
وَالْقَائِمِ لَيْلَهُ حَتَّى يَرْجِعَ مَتَى مَا رَجَعَ

*Meselü'l-mücâhidi fî sebîlillâhi meselü's-
sâimi nehârahû ve'l-kâimi leylehû, hattâ
yercia metâ mâ racea.*

Bu mücahid, dövüşenler. *Fî sebîlillâh* Allah için dövüşenler. Şimdi mesela Kıbrıs da dövüşen mücahid kardeşlerimiz. Dövüşüyorlar. Mücahid. Bir böyle dövüş var, bir de insan hilkaten yaratılmıştır ya, o yaratılıştta işte kötülükle iyiliğin arasındayız. Kötülükle iyiliğin arasında olduğumuz için iki kuvvet var vücudumuzda. Birisindeki birinci kuvvete ruhani kuvvet diyorlar, ikinci kuvvete de şeytani yahut hayvani kuvvet diyorlar. Hayvani kuvvet işte yemek, içmekle vücut gelişir. O gelişme nispetinde bir kuvvet sahibi olur. O ruhani dediğimiz kısımlara ibadetleri dolayısıyla o da öyle gelişir. Birisi ibadet dolayısıyla, ibadetlerinin sebebiyle gelişir. Ötekisi de yeme içme suretiyle gelişir. Yeme içme suretiyle gelişen her hayvanda müşterektir. Her hayvan böyledir yani. Yer, içer. Vücut, vücut kesin kuvvet bulur. Ama ruhan kuvvet ancak müminin harcıdır ki, ibadet taat dolayısıyla ruhan genişler. Ruhan kemâle ulaşır. İşte bunun için de bir mücadele lazımdır ki şimdi bu iki kuvvet vücutta doğuşumuzdan beri, doğuşumuzdan beri ölünceye kadar muharebe halindedirler. Şu iki kuvvet.

Çocukluk, çocuktur akli ermez ama. Akli ermez. Onda ruhu tekemmül yoktur. Ama nefsen, nefsen tekemmül ediyor. Yediriyoruz onu her gün besliyoruz. O nefsi itibariyle gelişiyor. Ama ruhi itibariyle gelişme yok onda daha. Niçin?

İbadetten filan haberi yok daha. Ne zaman ki bulûğuyla erişiyor, mükellef oluyor, o zaman ruhu da ibadetleriyle kesbi kuvvet edecek. Eğer bunu yapabilirse ruhuyla o hayvani mücadele, işte bazen aşağıda, bazen yukarıda bir mücadeleyle gider ömrü böyle. İşte buradaki mücahidde, *fî sebîlillâhi meselü's-sâimi*. O oruçlu misali ki, *nehârahû*. Bütün gün oruç tutuyor. *Ve'l-kâimi leylehû*. Gecelerde bütün namaz kılıyor, ibadette kâim. Bu mücahid, bunun misalini veriyor. Misali, bu Kıbrıs'ta şimdi dövüşüyor. O, bütün gün oruç tutanların ve bütün gece ibadet edenlerin sevabını alıyor. Düşmanıyla dövüştüğü için. Nefsiyle dövüşen de aynı şekildedir. O da nefsini ıslah için dövüşüyor. Ekmeğini kesiyor. Sen doğru durmadın, namaza gelmedin diyor. Bugün sana aç tutacağım diyor. Sana ekmek yok. Yemeyeceksin diyor. Niçin?

Sabahleyin kalkmadın ezanı. Ezanı duyduğun halde namaza gelmedin. Camiye gitmedin. Sana bugün ekmek yok. Oruca niyet ediyor. Bu suretle nefsinin terbiyesini çeşitli yollarla çalışıyor. Mücahede ederken ruhunu kuvvetlendiriyor. Ruh kuvvetlenince, galebe hayvaniyet, hayvaniye üzerine mevcut. Galebe çalıyor nefse hayvaniyesine, nefsi hayvanisine galebe çaldı mıydı da kumandan ruh oluyor. Kumandan ruh olunca vücut artık Allah'ın yolundan dışarı çıkamaz.

Allah muhafaza etsin.

Nefs-i hayvaniyenin bir şeysi var. İhmal. İhmali, bir ortada duran bir o ihmal, hepimizin bildiği bir şey. Onu bir kapabilirse nefs-i hayvani, ihmali kapabilirse, ruhun üzerine galebe onunla oluyor. İki kuvvet birleşiyor çünkü. İhmal kuvvetiyle hayvani kuvvet birleşince, ruhun üzerine, ruh kuvvetinin üzerine galebe çalıyor, devlet onun idaresine giriyor. Aynı bir vücut, bir devlettir yani. Bir vücut, bir devlettir. Binaenaleyh, burada ihmalin terki hepimize vacip olur.

İhmal, sabahleyin ezanı duyduk. Duymamak mümkün değil. Saatimiz de var,

takvimimiz de var. Ezan vakti, ulan şimdi biraz uyuyayım da, yorgunum da ya. Sonra kalkınca kılarım ben bunu. Caiz ya evde de kılmak. Ezan Müslümanları uyandırıyor. Bırak şimdi ihmali, koş ibadete. Çünkü kuvveti benden alacaksın. Ben sana kuvvet verirsem, sen kuvvet bulursun, düşmana zafer bulursun. Ben sana kuvvet verirsem, çünkü kuvvet benim elimde. Her şey benim elimde. Seni yaratan zaten benim. Sana bugünkü kuvvetin her şeyisini tam manasıyla veren yine benim. Benden başkasından değil ki. Sen niçin bana itaat etmiyorsun da gelmiyorsun? Bu ihmalkarane hareketin, nefsinin esiri olmaya götürüyor insanı ki.

Hattâ yerci'a metâ mâ racea. Yani buradaki muvaffakiyetlerin neticesinde insan, ya insan olur, ya büsbütün insanlıktan mağlup olursa, insanlıktan da uzak olur. O zaman artık ne söyleyen para yetmez. Şimdi mağlup insanların hali tıpkı bunun gibidir. Onun için bak şimdi bak.

مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ مَثَلُ سَفِينَةِ نُوحٍ مَنْ رَكِبَهَا
نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ

Meselü ehli beytî fîküm meselü sefîneti Nûhin. Benim ehl-i beytimin misali aranızda, ehl-i beytimin misali, *sefîneti Nûhin.* Nuh'un gemisi gibidir. Nuh'un gemisi gibidir. *Men rakibehâ.* Kim benim ehl-i beytime yapışırsa *necâ.* Necâttır. Gemiye binen, Nuh'un gemisine binenler nasıl kurtulduysa benim ehl-i beytimin yolunda, benim yolumda yürüyenler de böyle necât olur. *Ve men tehallefe.* Kim benim ve benim ehl-i beytimin yolundan ayrılırsa, nasıl gemiye binmeyenlerin helâk olduğu, gark olduğu gibi, onlar da gark olur giderler. İki tanecik daha şunu okuyayım.

مَثَلُ هَذِهِ الشَّجَرَةِ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ إِذَا اقْشَعَرَ مِنْ
خَشْيَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَقَعَتْ عَنْهُ ذُنُوبُهُ وَبَقِيَتْ لَهُ
حَسَنَاتُهُ

Meselü hâzihi's-şecerati meselü'l-mü'mini, izâ'kşearra min haşyetillâhi azze ve celle, veka'at anhü zünûbühû, ve bekiyet lehû hasenâtühû. Bir ağacın dibinde oturuyorlarmış Resûlü Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem. Ağacın hangi ağaç olduğu belli değil. Arabistan'daki ağaçların birisi işte. Demiş ki müminin misali şu ağaca benzer. Bu ağaç nasıl

ki kuruduğu vakitte yapraklarına döküyor, mü'min de Allah korkusundan titrediği vakitte, o titremesi zamanında günahları öyle dökölür. Allah korkusundan bir titreme geliyor kendisine, bir ürkme geliyor. Bu ürkme ve titremeden dolayı günahları tamamıyla bu ağacın yapraklarını döküğü gibi dökölür. *Ve bekiyet lehû hasenâtühû*. Hasenatı üzerinde baki kalır, bir,

ikinci hadîs de dört kişiye benzetti Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem Müslümanların misalini.

d. Sevgi, Niyet ve Sadakat Üzerine Bir Vaaz

مَثَلُ هَذِهِ الْأُمَّةِ كَمَثَلِ أَرْبَعَةِ نَفَرٍ: رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ
مَالًا وَعِلْمًا فَهُوَ يَعْمَلُ بِعِلْمِهِ فِي مَالِهِ يُنْفِقُهُ فِي
حَقِّهِ؛ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ عِلْمًا وَلَمْ يُؤْتِهِ مَالًا وَهُوَ يَقُولُ:
لَوْ كَانَ لِي مِثْلُ هَذَا عَمِلْتُ فِيهِ مِثْلَ الَّذِي يَعْمَلُ
فَهُمَا فِي الْأَجْرِ سَوَاءٌ؛ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا وَلَمْ يُؤْتِهِ
عِلْمًا فَهُوَ يَتَخَبَّطُ فِي مَالِهِ يُنْفِقُهُ فِي غَيْرِ حَقِّهِ؛
وَرَجُلٌ لَمْ يُؤْتِهِ اللَّهُ عِلْمًا وَلَا مَالًا وَهُوَ يَقُولُ: لَوْ كَانَ
لِي مِثْلُ هَذَا عَمِلْتُ فِيهِ مِثْلَ الَّذِي يَعْمَلُ فَهُمَا فِي
الْوِزْرِ سَوَاءٌ

Meselü hâzihi'l-ümmeti kemeseli erbeati neferin.

Dört kişiye benzer. Birisi, *Racülün âtâhüllâhü mâlen* ve 'ilmen. Bir adama Cenab-ı Hak hem mal vermiş hem de ilim vermiş, bir.

Fe hüve ya'melü bi ilmihî fî mâlihî, yünfikuhû fî hakkihî. İlmiyle amel ediyor. Amil. Parasıyla da Allah yolunda infak ediyor.

Adam, Allah vermiş ona. İlim de vermiş, mal da vermiş. İlmiyle amel ediyor. Malını da infak ediyor lazım olan yere.

İkinci bir adam misali veriyor. Bir adam ki, *racülün âtâhüllâhü ilmen ve lem yû'tihî mâlen*. Ama Allah ona ilim vermiş, ona mal vermemiş. Bunlar oluyor ya. Ama *ve hüve yekûlü*, o adam diyor ki, malı yok yani, malı olmayan adam diyor ki: *Lev kâne lî mislû hâzâ amiltü fîhi*. Allah bana diyor, şu adama verdiği mal gibi bir mal vereydi de bak ben onun gibi nasıl harcardım diye bunu istiyor.

Misle'llezî ya'melü, fehümâ fi'l-ecri sevâün. Bunlar, ikisi de ecirde müsavidir. Öteki varken veriyordu, öteki de yok ama istiyor onu da vermesini. Veremediği için, o verenin sevabıyla bundaki sevap beraber. Eksik verilmez. İkiyi istiyor. Yapsın, yok.

Üçüncüsü ne?

Ve racülün âtâhüllâhü mâlen velem yû'tihî ilmen. Bir adama da Cenab-ı Hak mal verdi, servet sahibi. *Ve lem yû'tihî ilmen*. Ama bilgisi yok. Bilmiyor.

Fehüve yetehabbetu fî mâlihî yünfikuhû fî ğayri hakkihî. Binaenaleyh o malını ifsat

ediyor, haksız yerlerde harcıyor, ilmi de zaten yok, amel edemiyor. Bir adam daha var, diyor ki Allahu Teala ona ilim de vermemiş, mal da vermemiş. Ama diyor ki Allah bana eğer bu adama verdiği gibi vereydi de, ben de bu adamın yaptığı günahları ben de yapaydım. Yok, bir şeysi ama diyor, bu adamın yaptığı günahları ben de yapaydım diyor, aynı günahlar ona da veriliyor. İyiliği istersen iyiliklerin arasına, kötüyü istersen, kötülerin arasına gidiyorsun.

Onun için diyor ki,

مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا عَلَى أَعْمَالِهِمْ حُشِرَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ
زُمْرَتِهِمْ فَحُوسِبَ بِحَسَابِهِمْ وَإِنْ لَمْ يَعْمَلْ أَعْمَالَهُمْ

Men ehabbe kavmen. Bu çok güzel. Bir insan, bir kavmi seviyor. Biz cemaati seviyor.

"*Alâ a'mâlihim.*" Çok güzel işler yapıyorlar. Birbirlerini sevmeye, yemekte, içmekte, dostlukta vs. güzel işler var. O kavmi seviyor.

"*Huşira yevme'l-kıyâmeti fî zümratihim.*" O kavmin içinde o adam haşrolunacak. O onlardan değil. Geceleri sabahlara kadar ibadet edemiyor. Malını böyle fazla fazla infâk

edemiyor. Bir şeysi de yok. Ama seviyor onları. Sevdği için *"Huşira yevme'l-kıyâmeti fî zümratihim.* O zümreyle haşredecek Cenab-ı Hak onları. Ne kadar güzel bir şey.

"Fe hûsibe bi hisabihim" Onların hesabıyla O da hesaplanacak, mükâfatlanacak.

"Ve in lem ya'mel a'mâlehüm." Her ne kadar onların yaptığı, çok namaz kılıyorlar, çok oruç tutuyorlar, çok hayrat u hasenat yapıyorlar, o onları yapamıyor ama onları seviyor ve istiyor. Sevdği ve istediği için Cenab-ı Hak bunu da onlarla beraber haşr edecek. Bir de zıttı var bunun. Kötüleri seviyor, kötülerle. Kötülerin amellerini yapmasa bile, o kötüleri sevdiği için, o kötülerle beraber savunacak, haşrolunacak, amellerde onlara göre olacak, buyurmuşlar.

Binaenaleyh,

مَنْ أَحَبَّ عَلَى عَمَلٍ قَوْمٍ شَرًّا كَانَ أَوْ خَيْرًا فَهُوَ مِمَّنْ
كَمَنْ عَمِلَهُ.

"Men ehabbe alâ ameli kavmin şerran kâne ev hayran fehüve mimmen kemen amilehû". İster hayır, ister şer. Yapılan amelini hangisini seviyorsan amelin ona göre olacak.

Cenab-ı Hak cümlemize intibahlar nasip etsin. İyileri sevenlerden, kötülerden de uzak olanlardan eylesin. İyilerin amellerini her ne kadar yapamıyorsak da, ya Rabbi onları sevenlerin cümlesine bizi ilhak et. Kötüleri her ne kadar nefsimiz arzu ediyorsa onlardan da bizi uzak et. Kötülerle eyleme bizi.

El Fâtiha.

Mehmet Zahid KOTKU

21.07.1974 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

